№ 49 (245) Ausgabe A.

HOMAN

Cena s pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty.
na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies.—40 f.

Biełaruskaja Wilenskaja časopiś
wychodzić dwa razy ŭ tydzień: u aŭtorki i piatnicy.
Adres redakcii: Wilnia, Wilenskaja 33.
Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

CENA ABWIESTAK.
Na 4-aj staranie za radok drobnymi literami — 25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci — 60 fen. za liniejku drobnym drukam.

№ 49 (245) Hod III. Wilnia. 18 červienia 1918 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

17 červienia.

Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha: Ažyŭlenyje raźwiedki piachoty.

Front niamieckaha Naślednika: Miž Urk i Marnaj u miescowych bitwach my ŭziali 120 pałonnych. Čysło zdabytych miž Mondidje i Nuajon harmat uzrasło da 300, u tym liku jość harmaty na wialikšaha kalibru. Čysło kulemiotaŭ šmat bolš za tysiaču.

Front Galwica: Miž Maasam i Mozelem my zrabili ŭ amerykancoŭ surjoznyje škody naabapał Kiwre.

Front Albrechta Wiurtemberskaha: U časie raźwiedak u Wogiezach i ŭ Elzasie my ŭziali ŭ pałon francuzaŭ i anhličan.

Učora my źbili 9 warožych samalotaŭ i 8 prywiaznych latučych šaroŭ.

KIJEU. Apublikowana ukrainska-rasiejskaja mirnaja ŭmowa. Wiertajučymsia damoŭ pazwalajecca brać s saboj: 10.000 rub. haławie siamji i pa 2.000 rub. kožnamu členu siamji, ale nia bolš 20.000 rub. na ŭsiu siamju. U paadzinokich prypadkach henaja suma može być pawialičena da 100 000 rub., kali siemja zlikwidawała ŭsio swajo mieńnie. Dalej ustanaŭliwajucca supolnyje kamisii dziela abmienu tawaraŭ, abmien wahonami i parawozami na čyhunkach, adnaŭleńnie telehrafnych, pačtowych i žaleznadarožnych znosin i naznačeńnie konsułaŭ.

KIJEU (W.T.B.) Na apošnim ahulnym zasiedańni mirnych delehataŭ prystupili da hutarki ab sprawie hranic. Predstaŭniki sawieckaha ŭradu damahalisia ahulnaj swabodnaj padačy hołasu narodam (plebiscytu) na etnografičnaj asnowie. Ukrainskije delehaty hodzilisia na plebiscyt tolki ŭ paadzinokich zdareńniach, kali jon nie zakranie ahulna-dzieržaunych interesaŭ. Da raźwiezki dahetul nie dajšli.

KIJEU (W. T. B.) B. čarnihaŭski huberski maršałak šlachty, Iwan Towstoles, naznačen za pieršaha sekretara ukrainskaha pasolstwa ŭ Berlinie.

KIJEU. Pałažeńnie kubanskich kazakoŭ iznoŭ pahoršyłosia. Jany adstupajuć na Tamań.

MASKWA. Francuskaja iskrowaja telehrama s 6 červienia nakazywaje, što rasiejskim wojskam u Francyi dajecca poŭnaja wola wiarnucca ŭ Rasieju. Na žal, Rasiei dahetul nie ŭdałosia dabicca pawarotu swaich wojsk damoŭ. Rasiejskije sałdaty, jakije nia chočuć pastupać u rasiejskije legijony, ŭsielak praśledujucca, a taksama masami wysyłajucca u Afryku.

BERLIN Piaty ŭsierasiejski zjezd sawietaŭ źbiarecca 28 červienia ŭ Maskwie. U budučyni konhresy buduć adbywacca kožyn hod. Jany majuć za zadaču wybirać spaŭnicielnyje kamitety abo paćwierdžać letašnije. Konhresy wyjaŭlacimuć najwyšejšuju palityčnuju ŭłaść narodu.

MASKWA Pa zahadu uradu ŭ Maskwie i ŭ centralnaj Rasiei strełki hadzinnikaŭ pierasunieny na 2 hadziny ŭpiarod.

KONSTANTYNOPOL. Minister sudoŭ, Chalil-bej, wieŭšy pierehawory ŭ Batumie, wiarnuŭsia. Pierehawory dali mahčymaść pałažyć kaniec wajennym čynnaściam. Dalej pierehawory buduć adbywacca ŭ Konstantynopoli, bo akančacielna mirnaja ŭmowa jšče nie padpisana.

KONSTANTYNOPOL S pryčyny anhlickaha nastupleńnia ŭ Persii my ŭmacawalisia naabapał woziera Urmii i zaniali Taŭryz.

BERLIN (W.T.B.) *Uradowa*. Impieratar pasłaŭ Naśledniku telehramu, uspaminajučy, što pad jaho kamandaj armii Ben'a, Below'a i Hutje raźbili worahaŭ, uziali 85,000 pałonnych i bolš za 1,000 harmat. «Ja wyskazywaju ad swajho imi i ad imi Baćkaŭščynu padziaku načalnikam i wojsku. Duch i siła maico wojsk zabaspiečywajuć akančacielnuju pabiedu.»

MADRYD. Z Wašyngtonu posłana nota amerykanskaha ŭradu, ŭ katoraj apošni žalicca na niespaŭnieńnie Hišpanijej pryniatych na siabie pawinnaściej. Amerykanski ŭrad daŭ hišpanskim karablam pazwaleńnie na wywaz bawoŭny, aleju i gazalinu, katoryje, jak amerykanskamu ŭradu napeŭna wiadoma, atrymliwajuć ad ich niamieckije padwonyje łodki. Amerykanski ŭrad ni ŭ jakim zdareńni nia može dapuścić, kab amerykanskije pradukty papadali ŭ ruki zaklatych worahaŭ Ameryki i abiertalisia ŭ aružže proci Ameryki. Ameryka dała Hišpanii ŭ płać razoŭ bolej tawaraŭ, čym, papawodłuh umowy, Hišpanija pawinna dawać amerykanskamu wojsku u Francyi.

Hišpanskije hazety pratestujuć proci hetych zajaŭ i damahajucca apublikawańnia umowy, pawodłuh katoraj hišpanski ŭrad abiazaŭsia dastaŭlać pradukty amerykanskamu wojsku u Francyi. Umowa henaja ŭ swaim časie zroblena biaz zhody parlamentu.

ROTTERDAM Anhlicki ŭrad zakupiŭ uwieś aŭstralijski ŭradžaj bawoŭny na čas wajny i jašče na hod paśla kanca wajny.

BAZEL. Ruch u porcie Marsel s pryčyny padwodnaje wajny šmat pamienšaŭ. Prywoz daŭ tolki 499,000 tonn letaś proci 638,000 tonn u 1916 hadu.

SOFIJA. Minister-prezydent Radosławow padaŭsia u adstaŭku. Karol pryniaŭ jaje, ale zahadaŭ ministram spaŭniać swaje čynnaści da naznačeńnia nowaha gabinetu.

Niezaležnaja Biełaruś.

Nowy gabinet.

Nia hledziačy na pastanowu Rady Biełaruskaje Narodnaje Respubliki, nowy gabinet dahetul nia byŭ utworen, i sekretaryat spaŭniaje swaje čynnaści jašče ŭ starym składzie (staršynia i sekretar mižnarodnych i ŭnutrenych spraŭ— Jazep Waronka, sekretar praświety i nacyanalnych spraŭ — Ark. Smolič, finansaŭ i jeminnych spraŭ — Piotra Krečeŭski, narodnaje haspadarki — Iwan Siereda, sudoŭ — Lawon Zajac, jon-že zahadčyk spraŭ). Adkład rearhanizacyi gabinetu wyzwan tym, što člen Rady, Raman Skirmunt, katoramu heta było daručeno, wyjechaŭ na Ukrainu s specyalnymi paŭnamoččami Rady. Rearhanizacyja adbudziecca ŭraz-že paśla jaho pawarotu.

Pryznańnie ŭłaści Narodnaha Sekretaryatu.

Za apošni tydzień u Narodnym Sekretaryacie byli paŭnamoćnyje predstaŭniki Mahileŭščyny, Witebščyny, Homielščyny, Paleśsia, Wilejskaha pawietu i roznych miest. Zusiul prywoziać pastanowy ab pryznańni ŭłaści Narodnaha Sekretaryatu i prośby naładzić žyćcio.

3 červienia predstaŭlaŭsia staršyni Narodnaha Sekretaryatu naznačeny za ukrainskaha konsuła ŭ Miensku A Kwaśnicikij i wyjaśniŭ metu swajho naznačeńnia i zahadanuju jamu rolu.

Namieśnik Nar. Sekretaryatu.

Za namieśnika Sekretaryatu ŭ Homielščynie i Pałudzienna Uschodnim Paleśsi naznačen J. Niecieckі, arhanizatar biełaruskich kulturna-praświetnych tawarystw u Mahileŭščynie. Namieśniku dajucca prawy akružnaha kamisara; usie jaho čynnaści buduć spaŭniacca u zhodzi i pawodłuh instrukcyi Narodnaha Sekretaryatu.

Nowy člen Rady.

Babrujskaja Pawietowaja Rada naznačyła ad siabie za člena Rady Biełaruskaje Narodnaje Respubliki ŭ Miensku swajho staršyniu, Uśpienskaha.

Biełaruska-ukrainskaja tarhowaja pałata.

U Miensku ładzicca biełaruska-ukrainskaja tarhowaja pałata dziela tarhowych znosin miž Biełaruśsiu i Ukrainaj. Prajekt pałaty apracowan narodnym sekretarom finansaŭ P. Krečeŭskim.

Rasstreł K. Jezawitawa.

Narodny Sekretaryat atrymaŭ wiestku ab rasstreli bolšewikami ŭ Witebsku b. staršyni Biełaruskaje Centralnaje Wajskowaje Rady i pamočnika staršyni Nar. Sekretaryatu, K. Jezawitawa. Dahetul wiestka heta nie prawierena. Kab wyjaśnić praŭdu, Sekretaryat prasiŭ ab pomač niamieckaha kamendanta.

Biełaruski dzieržaŭny uniwersytet.

Narodny Sekretaryat pryniaŭ rezalucyju ab adkryćci ŭ Miensku biełaruskaha dzieržaŭnaha uniwersytetu. Padhatawicielnaja rabota ŭžo zroblena kamisijej pry narodnym sekretaryacie praświety, złoženaj z hetkich asob: nar. sekretar praświety A. Smolič, praf. M. Downar-Zapolski, pr. M. Massonius, W. Samojło, Frumkina Wichman, Kapłan, Kodis i inš.

Biuro hazetnych wyrezak.

Pry narodnych sekretarstwach mižnarodnych i ŭnutrenych spraŭ naładženo biuro hazetnych wyrezak z biełaruskich, niamieckich polskich, žydoŭskich, rasiejskich, litoŭskich, ukrainskich, francuskich i inš. hazet i časopisiej. Buduć wyrezywacca i układacca ŭ paradku staćci i zamietki, jakije mohuć być wykarystany pry hasudarstwienym budoŭnictwie Biełarusi.

Žanockaja sprawa.

Wajna wysunuła na pieršy plan adno staroje pytańnie, ab raźwiazku katoraha zdaŭna išli haračyje i wostryje sporki wa ŭsich hramadzianstwach. Heta — žanockaje pytańnie.

Žyćcio samo jaho raźwiazywaje — i raźwiazywaje zusim cicha, prosta, jak cicha i prosta adbywajecca nieustannaja ewalucyja čeławiečestwa, katoraje, nieŭznak biaz rezkich pierachodaŭ prajšło wializarnuju darohu raźwićcia ad kamiennaha wieku da wieku elektryčnaści, samalotaŭ, padwodnych łodak i stowiorstnych harmataŭ. Wajna wykasiła na ŭsim świeci miljony mužčyn, dziesiatki miljonaŭ adarwała ad ich štodziennaje raboty i dzieržyć u akopach, a na ich miesca patrebny zastupniki, patrebny rabočyje ruki. I woś miesca mužčyn pačynajuć usiudy zanimać žankie: my bačym ich u fabrykach, dzie wyrablajuć hranaty, bačym pa ŭsielakich kancelaryjach, bačym na čyhunkach i tramwajach u kanduktarskich šapkach, bačym žanok-wažnic i t. d. i t. d. Adnym słowam, nima taje mužčynskaje raboty, jakoj nia robili-b ciapier žankie. Dy hetaha mała: žankie ŭžo zrazumieli, jakuju siłu dało im utwaryŭšajesia pałažeńnie: ŭ Dublinie (ŭ Irlandyi) irlandzkije žankie zaprysiahnulisia barocca suproć zawiadzieńnia prymusowaj wajennaj

službы i nie brać nijakaje raboty paśla mužčyn, uziatych u armiju. Tak nacyanalna świadomyje irlandzkije dzieŭki i kabiety poruč z mužčynami wystupili na baraćbu za prawy i wolu swajho narodu.

Uhledajučysia na irlandzkich žanok, my raŭnujem da ich našych biełarusak. Jakaja-ž tut śpiačka, jaki zastoj! Praŭda, hramatnaść miž biełaruskimi dzieŭčatami uzrastaje s kožnym hodam, bo da praświety jany rwucca ŭsiej dušoj. Ale dahetul hramatu im dawali ŭ čužoj mowie, ich žadańnie znaiści sabie wyšejšy ideał u žyćci wykarystywali dziela čužackaje sprawy — na zło i zniščeńnie rodnaha narodu. Žanocki element u biełaruskim ruchu da adradžeńnia zaniuaŭ nadta ahraničenaje miesca, — dy tolki ciapier jon dakaciŭsia da našych wiaskowych žanok, tolki ciapier rasčyniaje im wočy i adkrywaje pierad imi wialiki i światy ideał wyzwaleńnia Biełarusi s palityčnaj, ekanomičnaj i duchowaj niawoli. My sustrečajem nia tolki świadomych biełarusak-intelihentak pa miestoch, ale i pa našych wioskach. I ŭ sercach wiaskowych dzieŭčat zaharajecca ahoń lubowi da swajho narodu, swaje mowy, swaje pieśni — da ŭsiaho taho, što falšywyje praroki čužoj nacyi wučyli pahardžać i nienawidzieć.

My witajem usie hetyje nowyje prajawy pašyrajučajsia biełaruskaj nacyanalnaj świadomaści ŭ našych žanok, bo nichto nia može ŭlić u dziciačyje sercy takoj lubowi da swajho narodu i Baćkaŭščyny, jak matki. My witajem hetych matak-biełarusak, bo im sudženo pačesnaje, choć i mała widočnaje miesca ŭ wialikaj ahulna-nacyanalnaj rabooci—dabywańni woli i doli dla rodnaj Biełarusi. I my wierym, što, śledam za druhimi narodami ŭstupajučy ŭ ahulna-hramadzianskaje žyćcio, jak čynnaja siła, žankie ŭ Biełarusi wyjawiać i swaju nacyanalnuju świadomaść.

J. Mieleška

Bolšewickaja Rasieja.

Ekanamickaje pałažeńnie i jeminnyje sprawy.

(Hladzi «Homan» № 48).

Ekanamickaje pałažeńnie i jeminnyje sprawy sawieckaj Rasiei možna wyrazić niekalkimi słowami: darahoŭla tawaraŭ, tannaść hrošaj, biesrabocie. Pryčyn taho pałažeńnia niekalki. Pieršaja pryčyna—heta poŭnaje bezładždzie ŭ sprawach padatkaŭ i ŭsich prychodnych sprawach haspadarskich. Skasawańnie «manapolki» adabrało ŭ rasiejskaha ŭradu najwialikšuju krynicu dachodaŭ. Heta dzira ŭ budžecie łatałasia tym, što sielanie nieśli swaje hrošy „na počtu“ (žbierehacielnyje kasy) i kuplali pazyku swabody. Čyhuńki siak tak akupali siabie. Z abwieščeńniem dekretaŭ ab kantroli nad bankami, ab skasawańni haspadarstwiennych pazyk i pracentnych papieraŭ, a taksama paśla faktyčnaha ahraničeńnia swabodnaha wybirańnia hrošaj «s počty» (zbier kas), — usie hrošy z bankaŭ i zusim uciakli praz adkrytyje jašče dzirki (wykup tawaraŭ, apłata rabotnikam na fabrykach, wykup wekseloŭ), ale dalej nichto niwodnaha rubla nie panios ni ŭ bank, ni na počtu. Kab zapoŭnić kasu ŭ bankach i na ciakučyje patreby kraju astawałasia adna mahčymaść —prysyłka papiarowych hrošaj s Pieciarburhu. Wypusk drukawanych papierak staŭ raści tak borzda, što zwyčajnyje «carskije» hrošy s podpisami i numeram nielha było paśpieć drukawać, kab nasycić patrebu, i kraj zasypajecca pa pierkami, drukawanymi nakštałt papierak dla piŭnych ci limanadnych butelak— „kierenkami“. Nie pamahali abiecanki sawieckaj ułaści ab tym, što ŭsiakije hrošy, pałoženyje na ciakučy ščot paśla nowaha 1918 hodu, budući wydawacca biez usiakaj spony (zawady). Nadrukawanyje hrošy wychodziać ad uradu i nazad nie warcčajucca. Kudy-ž dziajucca hetyje hrošy? Kab wyjaśnić sabie hetaje pytańnie, pry pomnim, što ceny na tawary, asabliwa tawary pieršaj patreby rastuć biez kanca. Pryčyny hetaha—z adnaho boku paniženńie wartaści hrošy, z druhoha boku nienasytnyje apetyty rabotnikaŭ, mužykoŭ, kupcoŭ, pradaŭcoŭ i pasrednikaŭ, a tak sama poŭnaje biazsille centralnaje ŭłaści naładzić hasudarstwieny aparat dla dastaŭki narodu tawaraŭ pieršaj patreby. Pajaśnim heta na prykładach. Uziaŭšy chacia-by charčy. Kartačnaja systema, ŭwiedzienaja jeminnymi kamitetami, daje realna tolki adzin chleb i cukar. Pieciarburh dastaje pa kartačcy chleba wośmuju ($^1/_8$ f.) čaść funta na dušu ŭ dzień, Maskwa dastaje čaćwierć ($^1/_4$ f) na dušu ŭ dzień. Inšyje charčy dastajucca pa kartačkach takimi niewialičkimi porcyjami: 2—5 jajec u miesiac, 1 funt miasa ŭ miesiac, što ŭ haspadarskim budžecie z imi ličycca nielha. Treba, značycca, dastawać jadominu paza kartačkami. Paŭnapraŭnyje hramadzianie, na katorych apirajecca ŭłaść rad, jak čyhuńniki, rabotniki ŭ Pietrahradzie i Maskwie, dastajuć jašče dadatkowyje kartački—jašče raz hetulki, kolki niespraŭny hramadzianin. Na apryčonnym pałažeńni čyrwonaja armija. Pierad samym adlotam «sowdiepow» na wyraj u Masku, kali zwyčajny hramadzianin bolš hodu nie bačyŭ pšonnaj bułki, čyrwonaja armija ŭ Smolnym jeła chleba dawoli, a da herbaty pad wiečar piorła bułku až wušy treślisia. Apračа lehalnych krynic charčoŭ, prywilejewanyje stany — rabotniki, pryznaŭšyje bolšewickuju ŭłaść, čyhuńniki i čyrwonaja armija, majuć nielehalnyje krynicy charčoŭ. Hetak čyhuńniki sekwestrujuć čaść darahich hruzaŭ, napr. cukru, płaciačy pawodłuh pratakoła ab niechwacie cukru pa ćwierdaj canie pa 1 r. 50 k. za funt, tady, jak wolnaja cena 20—30 rub. funt. Čyrwonaja armija pilna wyšukiwaje ŭsiakije zapasy charčoŭ i sekwestruje ich. Hetak, napr. ŭ Arle paśla likwidacyi «rewolucyjnaha atradu» Suchanosowa cukar, muku, tkaniny wywozili s štab-kwatery aŭtamabilami. Nie pamahajuć častyje abwiestki „sowdiepow“, što treści i rekwizawać pazwoleno tolki z orderami naležnaha kamisara. Trasuć, a orderami słužać kolt (aŭtamatyčny pistalet) i ručnaja hranata, a partyi treści padježdžajuć s šykam na pancyrnych aŭtamabilach. Bolšewickije rabotnickije arhanizacyi dastajuć tawar pieršaj patreby s kryŭdaj druhich albo oraz jeminnyje uprawy, dzie ŭ ich jość swaje ludzi, albo paprostu rekwizujuć na čyhuncy wahony, adresawanyje druhim kooperatywam i miastowym uprawam. Heta, napr., najmilejšy sposab „Maskoŭskaha rabotnickaha kooperatywu“. Kali da hetaha prykinuć biezładždzie ŭ jeminnych uprawach formalizm, psawańnie papiery; kali spomnim, što sprawy handlowyje, dzie inicyatywa asabistaja, dzie znajomaść dzieła staić na pieršym miescy; kali spomnim, što ŭsie hetyje sprawy ŭ rukach čynoŭnikaŭ, ludziej, ciapier ni 20, a 1 ha i 15 ha dnia kožnaha miesiaca, to nia dziŭna, što nakładnyje raschody ŭ jeminnych uprawach kładucca na kožny pud zbožža wialikim raschodam—bolš rubla i što masa zapasaŭ prapadaje darma, jak napr. wializarnyja zapasy kapusty, bulby, ahurkoŭ, što zhnili u składach Maskoŭskaj jeminnaj uprawy.

Pa praŭdzie kažučy, jeminnym uprawam ciažka što-niebudź zrabić: zbožže ŭsio u rukach sielan, Kanapiščyna humna, świrna nie znaje, zbožže chawajecca ŭ stahoch, małocicca ŭ zimku na dware, a to jašče na łodzie, na rečcy („nia treba miakiny žbirać“). Małacić možna tolki ŭ dobruju pahodu, a rastučaja z hodu na hod cena na siena, zbožže i ŭsie sielskaja haspadarskije pradukty z abiła z mužyka spekulanta. Jon nie śpiešajecca pradać zbožže siahońnia, skažem pa 30 rub. za pud, kali za miesiac jamu za hetaje samaje zbožže daduć pa 40—45 rubloŭ za pud. Da čaho dajšli ceny, widać z nižej wyličenych. Sioleta ŭ sakawiku (marcy) i krasawiku pud siena kaštawaŭ: u Arle 13 rubloŭ, u Maskwie 30 r., u Pieciarburzie 40. Čornaja muka kaštuje: ŭ Arle pud 80 r., u Maskwie 240—280 r., u Pieciarburzie, jak pisaŭ mnie adzin siabra, biełarus, „za krupy i muku addaŭ-by ŭsio, što maju, i to nie dastaŭ-by“. Jaj i kaštawali: ŭ Arle 60 kap. u Maskwie 95, u Pieciarburzie 1 r. 50 k. štuka. Cukar dajšoŭ da 20—30 r. funt Dwory ŭ Maskwie da 600 r. za kub. Bulba ŭ Arle 18 rub. za pud, u Maskwie 60 rub. za pud, u Pieciarburzie 80 rub. za pud. Źjaŭlajecca i nowy tawar: bulbianyje łupiny, katoryje

Franciśk Olechnowič.

Na Antokali

pjesa ŭ 3 aktach sa śpiewami i tancami.

(Hladzi «Homan» № 46).

Wincent.

Dy što tut mnoha kazać! Wiedama, što zhadžajecca, kali maŭčyć.

Michalina.

Nu, dyk jak? Što-ž ty ničoha nie kažeš?

Zośka

(stojučy sa spuščenymi wačyma).

Dobra.

Michalina (całuje jaje).

O, darahoje dziciatka!

Wincent.

Ihnat! Chadzi siudy! chadzi, daražeńki, ŭsio dobra!

Zjawa 15.

Tyje-ž i Ihnat.

Michalina

(da Ihnata).

Chadzi, waša!

Ihnat.

Dyk jak?... Panna Zosia! Wy ŭžo wiedajecie?... Wy zhadžajeciesia?

Zośka.

Ale.

Ihnat

(całuje jaje ŭ ruku).

O, majo zołatce!...

Usie rady. Piajuć:

Woś tak! woś tak! woś tak!...

Michalina (kaže).

Nie, mnie jašče nia wierycca! Usio zrabiłosia tak raptam, tak nieŭspadzieŭki! Nie!... chiba heta son! (Da Wincentaha): Uščypni mianie, bo može ja splu!

Wincent (ščypaje jaje).

Michalina (piščyć).

Aaj!...

Wincent i Michalina

(piajuć):

Ach woś dyk ščaście! ach woś dyk ščaście!
Dola jaka!
Dačka jdzie zamuž, dačka jdzie zamuž!
Za bahača.

Ihnat

(piaje):

Mnie nieŭspadzieŭki, mnie nieŭspadzieŭki
Heny miljon,
Mnie ŭsio zdajecca, mnie ŭsio zdajecca,
Što heta son.

Zośka

(piaje):

Dziwy bywajuć, dziwy bywajuć
Na świeci tym —
Sionnia bahaćcie, a ŭčora ŭ chacie
Bieda zusim!

Zjawa 16.

Tyje-ž, Anufry i Macieicha.

Anufry.

Što ja čuŭ?! Ci ž heta praŭda, pan Ihnat, a?

Macieicha.

Waša, a waša? ci može być?!

Ihnat.

Ale... Tak...

Anufry.

Pačakaj, pawinšuju ja ciabie, panie Ihnat! (abnimajucca).

Wincent (da Michaliny).

Michcia! Ciapier dobra-b było čahości napicca, a?

Michalina.

Nu, chaj i tak!... Maju adnu butelku, što astałasia ad maich imianin! Schawała ja, kab ty nia wypiŭ jaje. (Wyciahiwaje z-za šafy butelku).

Anufry.

A kab ciabie kolka ŭ bok!... Hetulki hrošy! Za hetyje hrošy poŭ Antokala možna kupić?

Macieicha.

Što?! cely Antokal!

Wincent.

Nawat dwa Antokali!

Anufry.

Dyk ty, panok, ciapier wialiki pan! Užo može i nie zachočeš znacca z nami biedakami?

Ihnat.

Dy što wy!... Čamu-ž?

Macieicha.

Bo wiedama, hrošy ludziej pieremieniajuć. Woś Marcinkiewič — krawiec wyihraŭ na lateryi 5 tysiačaŭ i ŭžo pierestaŭ nawat kłaniacca na wulicy. Zabyŭsia ŭžo, jak braŭ u mianie na kredyt nitki i druhije rečy.

Ihnat (da Wincentaha).

A skul-že wy ŭžo wiedajecie ab usim? z hazety?

Anufry.

Dy nie!— ad Jazepa. Baču: lacić, jak swarjacieŭšy, biez šapki. Pytajusia: kudy-ž tak laciš? A jon kaže: „pan Ihnat atrymaŭ spadak pa swaje radni“—dy iznoŭ lacić. Ja jaho za pału. Pačekaj, kažu, kudy?... Nu woś jon usio i raskazaŭ.

Macieicha.

Pan Ihnat! dyk heta ažno ŭ Amerycy? Dyk heta-ž na kancy świetu? Dyk heta tam, dzie Brazylija, dzie nałpy?

Ihnat.

Nie.. Heta ŭ Złučenych Štatach.

(*Dalej budzie*).

pradajucca ŭ Pieciarburzie pa 1 r. 25 k. za funt. Woś čamu kožny wazok droŭ, kožny miech ausa, žyta, bulby, wywiezieny ŭ miesta, wartaje sotki rubloŭ, i hetyje sotki i tysiačy rubloŭ žbirajucca ŭ kalitach sielan. Ale što z hetych hrošaj, kali za ich nielha ničoha kupić? Woś tut i raźwiwajecca ŭ sielanina pierakonańnie, što lapiej astacca s tawaram, čymsia z hrašmi, bo za hrošy ničoha taho, što daŭniej kuplałosia ŭ mieście, kupić nia možna. Woś i pačynajecca prydumywańnie ministerstwam jeminnych sprań usiakich sposabaŭ wyciahiwańnia zbožža ad sielan. Na zbožže ciapier dziaržaŭny manapol. Za žyta płaciać štoś kala 9 r. za pud u toj čas, jak na wolnym rynku cena na jaho šmat wialikšaja. Byli wydumany systemy mienki tawaru na zbožže. Z hetaha ničoha nia wyjšło s tych pryčyn, što biurokratyčny mechanizm „produpraw" (jeminnych upraŭ) nie daŭ sabie rady z hetym i što tawaraŭ nie znajšłosia; što na čas naporu na strochleŭšych čyhunkach pierawieści nielha, a taksama i tamu, što, mieniajučy tawar na zbožže, ŭłaść rad addawała fabryčnyje tawary ŭ ruki babatym sielanam, a biednyje, nia mieŭšyje swajho zbožža, usio roŭna astawalisia biez patrebnaha tawaru. Duža spraŭny i surjozny aparat rasiejskich kooperatywaŭ, złučenych u „Maskoŭski Narodny Bank", z wializarnym ciapier zakładnym kapitałam u 100 miljonaŭ rub., s členami karespandentami biezmała ŭ kožnaj wołaści, moh-by jak najlepiej pawieści hetuju rabotu, ale kooperatysty ŭsie wykazalisia jaŭna abo skryta proci ŭłaści rad, jany «неблагонадежные» i ad raboty adsunieny. Mała hetaha: to tam, to siam ułaść rad sekwestruje mieńnie kooperatywaŭ i žwiazywaje im ruki i nohi, sadziučy ŭ ich swaich kamisaraŭ.

Z hetaha wychodzić, što, kab dastać zbožže z wioski, treba ŭziać jaho siłkom, rekwizycyjami. Ale rekwizycyi ciažka rabić tam, dzie wioska zasypana strelbami, kulemiotami i ekspedycyi na zbožže kančajucca krywawymi bitwami, krywaŭšymi čymsia heta było pry pachodzie niemcaŭ u Rasieju paśla Bierašcieiskaje ŭmowy. Hetak pry adnej rekwizycyi ŭ Nowasielskim pawiecie Tulskaj hub. ŭ pačatku 1918 h. zhinuło 125 čeł. U Arłoŭskaj hub. za zimu 1917—18 h. zhinuło pry rekwizycyjach boĺš za 400 ludziej. I treba skazać, što ŭsia wylitaja ludzkaja kroŭ zusim nie pasunuła napierad dastaŭki jeminnych praduktaŭ.

„Sabatažnik".

(Dalej budze).

U Wilni i wakolicach.

× **Kulturnaja praca Biełaruskaha Kamitetu.** Kamitety pamačy pacierpieŭšym ad wajny adyhrali ŭ nas ad samaha pačatku okupacyi rolu centraŭ nacyanalnaha žyćcia. Takuju-ž rolu adyhraŭ i Biełaruski Kamitet: apparača materyalnaj pamačy achwiaram wajny, jon uziaŭ na siabie pracu naładžeńnia i biełaruskaha kulturna-nacyanalnaha žyćcia. Kamitet załažyŭ u zimu 1915—1916 h. ŭ Wilni 6 biełaruskich narodnych škoł i wučycielskije kursy, dy hetak zrobiŭ pačatak usiaje školnaje raboty. Ale mała było zakładać škoły i spasobić wučycieloŭ da ich: trebała jšče dać biełaruskuju knižku da nawuki. I woś pry Biełaruskim Kamiteci byŭ utworen s prywatnych achwiar funduš dzieła wydawieckaje pracy. Kamitet wydaŭ usie školnyje knižki pieršaje patreby:

1. Pieršaja čytanka.
2. Первая чытанка.
3. Rodnyje ziernіaty.
4. Zadačnik — I hod (dwa wyd.).
5. Задачнік — I год.
6. Zadačnik — II i III hod.
7. Karotki Katachizm.
8. Karotkaja Historyja Świataja.
9. Jak prawilna pisać pabiełarusku.
10. Ab trusoch.
11. Biełaruski Kalendar na 1917 h.
12. Biełaruski kalendar na 1918 h.

Hetak Biełaruski Kamitet za čas okupacyi ŭłažyŭ najwialikšy ŭkład u biełaruskuju školnuju literaturu, budučy pieršym i tut, jak u sprawie ładžeńnia biełaruskich škoł.

× **30 hadoŭ panawańnia.** 15 červienia minuło 30 hadoŭ ad dnia ŭstupleńnia na tron niamieckaha Impieratara.

× **Dzieržaŭny štandar.** «Liet. Aidas» nakazywaje, što litoŭskaja Taryba pryznała za dzieržaŭny štandar biełuju Pahoniu na čyrwonym fonie.

Za litoŭskije nacyanalnyje kolery pryznany: žoŭty, zialony i čyrwony — udoŭžki.

«Wilnaer Ztg» z hetaj pryčyny kaže, što ŭ kožnym zdareńni ŭłah hety świedčyć ab wialikaj lubwi da strakaciści.

× **Ruch na čyhuncy.** Ad 15 červienia pa ažyrskije pojezdy jduć kožyn dzień:

№ 319 z Wilni ŭ 5 h. 47 m. ranicy, prychodzić u Horadniu ŭ 10 h. 1 m. dnia.

№ 328 z Horadni — ŭ 6 h. 58 m. ranicy, u Wilniu prychodzić u 11 h. 19 m. dnia.

№ 368 z Wilni jdzie — 6 h. 45 m. wieč., u Koŭnu prychodzić u 9 h. 28 m. wiečara.

№ 363 s Koŭny ŭ 7 h. dnia, prychodzić u Wilniu ŭ 9 h. 55 m. wieč.

Pojezdy №№ 319 i 328 prychodziać u Biełastok biez nijakaje pieresadki.

× **Zdača korkaŭ.** Stadthaŭptmann apawiešćaje ab pawinnaści nie paźniej 6 lipnia zdawać ad 8 da 1 i ad 4 da 8 hadz. u pakoi № 3 ŭsie korki, jakije žychary ŭ siabie majuć. Za ich płacicimuć pa 5 fen. za štuku. Za niespaŭnieńnie hetaha ždže kara i kanfiskacyja korkaŭ.

× **Ceny na gaz.** Stadhaŭptmann nakazywaje, što 1 lipnia ceny na gaz naznačajucca:

A. za 1.000 kub. stop gazu da aświatleńnia — 28,30 m.

B. za 1.000 kub. stop gazu, jak paliwa, — 25 m.

C. za 1.000 kub. stop gazu da aświatleńnia i paliwa — 26,50 m.

× **Swabodny ruch.** Stadhauptman nakazywaje, što pa Arsenalskaj wul. i Nabiereźnaj ruch iznoŭ swabodny.

× **Łoŭla rakaŭ.** Jak wiedama, miesiacy, ŭ nazwańni katorych nima litery r (maj, juń, lipień, aŭhust) naj lepšyje dla łoŭli rakaŭ. Tarhoŭla rakami, jak wiadoma, nie zabaroniena. Adnak raki pawinny mieć udoŭžki ad haławy da chwasta prynamsi 10 cent. Mienšych treba ŭraz-že kidać nazad u wadu.

× **Temperatura.** Najwyšejšaja i najnižejšaja temperatura za apošnije dni była (pawodluh Celsija):

	najwyš.	najniž.
13—14	+ 19,0°	+ 9,7°
14—15	+ 18,4°	+ 8,7°
15—16	+ 24,9°	+ 9,1°
16—17	+ 22,4°	— 10,8°

Z USIAHO KRAJU.

Z dakumentaŭ da bytnaści polskich wojsk.

Ad 1 da 6 červienia ŭ Babrujsku adbyłasia zdača niamieckaj okupacyjnaj ułaści cywilnaha upraŭleńnia miesta. Krepašć zaniali niamieckije wojski. Hetak polskaje panawańnie na Biełaruskaj ziamli kasujecca da kanca.

Adnak, palaki nie tak łohka zho dzilisia pakinuć zachoplenuju aružnaj siłaj „placówku". Jak piše „Новый Вѣстникъ", tut była zroblena zmowa polskich aficeraŭ, nie chacieŭšych addać aružže. Adzin z aficeraŭ pamykaŭšia areštawać hienerała Dowbor-Mušnickaha za jaho zhodu zdać aružže,—ale heta nie ŭdałosia, i jon zastreliŭ ja. Druhije učaśniki zmowy ŭciakli z Babrujska na samachodzi, i tolki adzin, katoraha jany namiecili na kamendanta krepaści, areštowan.

Cikawy dakument pakinuli pa sabie polskije wojski. Heta — adozwa da „bratoŭ-biełarusaŭ", u katoraj, miž inšym haworycca:

„My ŭ wašy ŭnutrenyje sprawy miešacca nia budziem. Nam ad was treba tolki jadŭ dla ludziej i kaniej, bo jaje nas pazbawiŭ Krylenko. Jadu my budziem brać pa rekwizycyjnych kwitoch i tolki ŭ kaniečnie patrebnaj miery. *Hrošy za hetyje kwity wam zapłocić sawiecki ŭrad.* Uciskać my was nijak nia budziem, —ale pamiatajcie, što kožyn waroży da našych wojsk i nashuł da dalakoŭ krok z wašaha boku ściahnie na was strašennuju karu".

Užo dawoli było nadčyrknutych nami ślоŭ, ŭ jakich polskije rekwizycyi zapłocić bolšewicki ŭrad, kab zrazumieć, što sielanie nie mahli hladzieć na polskije rekwizycyi inakš, čymsi jak na prosty rabunak. I nia dziwa, što nichto palakam nie chacieŭ ničoha dawać darma, — a heta i było pryznano polskaj kamandaj za «waroži krok» biełaruskich sielan. z katory palaki i pačali «karać» biełarusaŭ biez nijakaha miłasердzia. U pieršych čysłach červienia Babrujskaja Biełaruskaja Rada ŭ swajej zajawie Radzie Biełaruskaje Narodnaje Respubliki pisała:

„Babrujskaja Biełaruskaja Rada źwiertajecca da Centralnaje Rady s prośbaj učynić usio zachody pierad niamieckaj kamandaj, kab I polski korpus, jaki staić u Babrujskim pawiecie, byŭ čym chutčej abiazbrojen. Korpus składajecca z hramady ŭkanieć dezorhanizowanych i niedyscyplinowanych sałdataŭ i aficeraŭ, katoryje, čujučy swaju poŭnuju biaskarnašć i biezadkaznašć paśla zwaĺnieńnia ich Rebienckaj Radaj ad prysiahi, ŭsiakak žździekujucca nad tutejšymi žycharami, rabujuć, gwałtujuć, palać cełyje wioski, jak napr. Wialikije i Małyje Bortniki, rasstrelwajuć zusim biaźwinnych ludziej, wiešajuć, spahaniajuć dzikimi sposabami kontrybucyi, nakładanyje biez nijakaha prawa kamendantami miastečak i wałaściej za prowinnaści, wiadomyje adno tolki samym kamendantam. Narod terroryzowan; niezdawolstwa uzrastaje s kožnym dniom. Adnosiny miž tutejšymi žycharami i polskim korpusam dajšli hetkaj wostraści, što kožny momant možna ždać ahulnaha wystaha ŭzrywu. Kožyn dzień u Radu, Ziemstwa i Miestowuju Uprawu prychodziać skarhi s pawietu na žwierskije raspprawy polskich wojsk z žycharami wiosak, miastečak, sioł. Narod abrabowan da čysta čysleńnymi i biespryкładnymi rekwizycyjami, kontrybucyjami i paborami. Pałažeńnie stanowicca jšče ciažejšym zatym, što polskaja kamanda zusim nie maje hrošy na utrymańnie i strawawańnie polskaha korpusa. Kamanda paraspradawała ŭsio dobro z usiakich składaŭ— wajennych i cywilnych, hramadzkich i prywatnych, panakładała massu padatkaŭ na ŭsio, na što było možna, —ale wyručenych hrošy chopić na utrymańnie korpusa tolki na samy karotki čas".

HORADŃIA. Miestowy ŭrad kupiŭ na zimu wialiki zapas droŭ, katoryje buduć pradawać ludziam na karty. Cena za kubičny sažeń naznačena 250 m.

HORADNIA. Paliсyja niedawna dajšła, što ŭ adnym padworku jošć patajny brawarok. Pach išoŭ sa składu. Adnak, nia hledziačy na samyje enerhičnyje došledy, nielha było wykryć jaho. Tolki hroźbami prymusili haspadara składu pakazać palicyi patajny ŭchod u swoj browar, chitra ukryty nakładzienymi drowami.

HORADNIA. Na Muraŭjoŭskaj wulicy wykryli browar, ŭ katorym znajšli 5 wiadr spirtu, 45 pudoŭ muki i 16 boček brahi. Damaŭłaśnik, ŭdaŭ pamiaščeńnie dwom asobam, wiedajučy, što ŭ im buduć hnać harełku. Jaho addali pad sud.

BIEŁASTOK. Na Suražskaj wulicy zładziei praz wakno składu ukrali ščaciny i konskaha wołasu na 8.000 marak.

KRYNKI. Wialiki pažar pazbawiŭ strech naŭ haławami 40 siamiej. Pahareło šmat dabra ŭ haspadaroŭ i ŭ niačynnaj ciapier haroŭni. Pažarnaja družyna nia zdužała pieremahčy ahoń, katory s pryčyny suššy wielmi šybka pašyrаŭsia.

RUDKA-TARTAK, suwalsk. paw. U studni miesiacy tut prapała biaz śledu Weronika Rachela, 30 hadoŭ. Hetymi dniami ŭ susiednim lesie znajšli jaje trup. Ci tut było lichadziejstwa, ci nieščaście, jašče nie dajšli.

BILLA SMOLNAJA. Bronisłaŭ Ejdoŭski za niezakonnuju łoŭlu ryby ŭ Niomnie aštrafowan na 50 marak.

PALNICA. Sielanin Jan Kedel za niezakonnuju łoŭlu ryby ŭ Niomnie aštrafowan na 200 m.

LEJPUNY. Jazep Mizer i Jazep Wajnik źwiazali sielanina Mikołajunasu ruki i zabrali ŭ jaho 500 rubloŭ, s katorych, adnak, pakinuli sabie tolki 50 rub. Jany udawali ahlentaŭ palicyi. Sud zasudziŭ abodwych za złudziejstwa i pryswajeńnie ŭłaści na hod u wastroh i na 100 rub. štrafu.

KOUNA. U apošnije dni tut adbyłosia mnoha kraž z uzłomam. U adnaho aharodnika, pakul jon robiŭ u harodzi, złudziei s kwatery ukrali 600 rub.

Ukraina.

KIJEŬ. Na bankiecie hetman Skoropadski i feldmaršałak Ejchhorn zdaroŭkalisia. Skoropadskij dziakawaŭ niamieckaj armii za padmohu pry budawańni niezaležnaj Ukrainy. Ejchhorn miž inšym skazaŭ: «Niekatoryje s tutejšych žycharaŭ hladziać na nas z niedawieryjem i nawat z atkrytaj niepryjažniu. Ale ja nie sumlewajusia, što paśla taho, jak Ukraina krepka stanie na nohi, jak niezaležnaja dzieržawa, hetyje ludzi ŭdziačna spamianuć ab našaj bytnaści. Ja uskładaju nadzieju na hety ščaśliwy čas i kliču „hura!" za Ukrainu i jaje hetmana.»

KIJEU (W.T.B.). Minister zahraničnych spraŭ, Dorošenko, padaŭ niamieckamu pasłu notu ab kaniečnaj patrebie pryłučyć Krym da Ukrainy.

12 červienia padpisana tymčasowaja rasiejska-ukrainskaja mirnaja umowa; hłaŭnyje punkty jaje: strymańnie wajennych operacyj, abnaŭleńnie pawarotu ŭciekačoŭ i abmien pałonnymi, pačatak tarhowych znosin.

WIESTKI Z RASIEI.

MASKWA. Na predłažeńnie sajuźnikaŭ, što jany pryznajuć sawiecki ŭrad, kali jon skarystaje s pomačy sajuźnikaŭ, «Izwiestija» adkazywaje, što Rasieja žywie u zhodzi z Niamieččynaj i zusim nie žbirajecca ubłutacca ŭ nowuju awanturu. Padmoha druhoj dzieržawy može być dadziena Rasiei tolki zawodziačy ład na rasiejskich čyhunkach i asabliwa pamahajučy ekonomičnamu azdaraŭleńniu. Pawodluh tej-že hazety, Amerыka sulić Rasiei pazyku. Adnak, sawiecki ŭrad admowiŭsia ad jaje, bo nowy ład u Rasiei nie pryznaje zahraničnych pazyk, i Rasieja nie žbirajecca iści starой darohaj.

U wakolicach Maskwy sobrano kala 400 miljonaŭ pudoŭ zbožža, adnak ich možna dabyć tolki zawioŭšy hasudarstwiennuju monopoliju na zbožže.

Hazety ŭ Maskwie pačali iznoŭ wychodzić, ale papiaredženy, što za kožny krok da padbiwańnia narodu proci ŭradu ich buduć karać pa wajennym zakonam.

Znamianitaja Tretjakoŭskaja galeryja ŭ Maskwie abjaŭlena za hasudarstwienaje mieńnie. S Piaciarburha nakazywajuć ab uzroście ruchu da pawarotu caryzmu.

ŠTOKHOLM. S pryčyny pierehaworaŭ niamiecka-rasiejskaje kamisii orhan centralnaha spaŭnicielnaha kamitetu ŭ Maskwie „Izwiestija" piše:

Rasiejskaja respublika nie pryznaje tajnaje dyplomatyi. Niamieckaja palityka pawinna zrazumieć, što kožnaje buržuaznaje prawicielstwa ŭ Rasiei rabiło-by kroki dziela padhatoŭki rewanšu, — adnak, socyalistyčny ŭrad adroksia dumki ab rewanšu. Rasiejski narod pryniaŭ Bieraściejski mir, kab zabaspiecyć zdabytki socyalistyčnaje rewalucyi. 100 miljonaŭ ludziej da apošniaj kropli krywi buduć barocca proci kožnaje spróby źniščyć zdabyčy rewalucyi. U baraćbie miž dźwiema wajujučymi hrupami dzieržaŭ rasiejski ŭrad astaniecca neutralnym. Rasiejski ŭrad padaŭ Niamieččynie rad pytań niaŭ na palityčnym hrunci, raźwiazka katorych daje jadynuju mahčymaść wiarnuć normalnyje znosiny z Niamieččynaj. Niechaj imperyalisty ŭsich abozaŭ nie zabywajuć, što ŭ narodzie, dawiedzienym da rospačy, zbudziacca siły, katoryje złamać budzie niałohka.

BERLIN. (W.T.B). Hazeta impierskich zahadaŭ nakazywaje z 11 červienia, što paśla padpisańnia mirnaje umowy s federacyjnaj sawieckaj respublikaj zabarona płacić hrošy pawodłuh pierekazaŭ, a tak sama cennaściej u Rasiei utraciła swaju siłu. Niamiecki ŭrad, sajuznyje ŭrady Niamieččyny i prywatnyje tawarystwy i asoby hetak iznoŭ adkrywajuć wypłatu prypadajučych ad ich Rasiei hrošy. Pry hetym daličajucca 4% pracentnaje pła ty za ŭwieś čas ad dnia wydačy abiazacielstwa da dnia wypłaty.

BERLIN. Pawodłuh wiestak berlinska-pieciarburskaha telehrafnaha biuro, na Murmanie ciapier znachodzicca ŭsiaho kala 300 anhlickich sałdataŭ, prybyŭšych jašče ŭ časie carskaha panawańnia. Sawiecki ŭrad zapratestawaŭ proci dalejšaj bytnaści ich tamaka i zažadaŭ wydaleńnia ich. Dziela achrany Murmanskaj čyhunki tamaka pastaŭleny družyny čyrwonaje hwardyi.

MASKWA (P.T.A.) Procirewalucyjnyje elementy zaprasili česka-słowackije drušyny, zbiraŭšyjesia wyjechać z Rasiei praz Władywastok, wystupić aružna proci sawietaŭ. 26 maja ŭ Čelabinsku byli styčki z imi. Jany zachapili ŭ Čelabinsku wagzał i arsenał dy razahnali miescowy sawiet. U Omsku čecha-słowaki pačali strelać, učyniŭšy krywawyje straty ŭ rasiejskim wojsku. U Nowa-Mikałajeŭsku jany areštawali sawiet. U Čelabinsku jany zrabili kongres i wybrali nacyanalny spaŭnicielny kamitet.

BERLIN. (W.T.B.). Hetman Kałmykaŭ, kniaź Tundutow, katory znachodzicca ciapier u Berlinie, nakazywaje:

U pačatku wajny jon byŭ aficeram pry štabie načalnika hieneralnaha štabu, Januškiewiča. U načy na 16 lipnia 1914 hodu jon čuŭ, jak u susiednim pakoi hienerał hutaryŭ praz telefon s carom, katory zahadaŭ pryniać mobilizacyju. Januškiewič, pahutaryŭšy praz telefon s Sazonowym, wyzwaŭ cara da telefonu i zajawiŭ jamu, što prypynić mobilizacyju nielha, bo prykaz ab mobilizacyi dadzien ŭžo wojsku. U hety samy moment prykaz ab mobilizacyi ležaŭ jašče u hienerała Januškiewiča na stale. Tolki paśla zajawy caru, što spynić mobilizacyi ŭžo nielha prykaz ab mobilizacyi byŭ posłany hienerałam dziela apawieščeńnia.

Z usiaho świetu

BERLIN (W.T.B.) U dzień trydcacilećcia swajho panawańnia Impierator Wilhelm u adkaz na pramowu Hindenburga miž inšym skazaŭ:

«Niamiecki narod u pačatku hetaje wojny nie zdawaŭ sabie sprawy ab tym, što hetkaja wajna aznačaje. Ja wiedaŭ heta. Wystupleńnie Anhlii suliło suświetnuju baraćbu. Sprawa jšła nie ab stratechičnym pachodzi, a ab baraćbie na žyćcio i na śmierć dwuch świetapahladaŭ. Z adnaho boku — baraćba za česć, wolu i kulturnyje idealy, z druhoha — baraćba za załatoha cielca. Narody świetu pracujuć bytcym niawolniki anhła-sasaŭ. Adzin z hetych świetapahladaŭ budzie źniščen da zwańnia. Ale hetaha nielha dajści dniami, tydniami, abo nawat ŭ adzin hod. Wystupajučy na wajnu, ja zusim jasna razumieŭ heta. Ja dziakuju Bohu, što ŭ hetym wializarnym zmahańni i niebaśpiecy Jon daŭ mnie adpawiednych mužoŭ — was, darahi Feldmaršałku, i wašaha wiernaha genijalnaha pamočnika.»

BERLIN. Aŭstryjacki minister zahraničnych spraŭ, hr. Buryan, pierad swaim wyjezdam skazaŭ karespandentam hazet, što na pierehaworach jšła hutarka i ab polskaj sprawie, ale s pryčyny taho, što jon tut byŭ wielmi koratka, polskaja sprawa nie mahła być akančacielna raźwiazana.

ABO Senat prapanuje abjawić Finlandyju za niezaležnaje konstytucyjnaje karaleŭstwa z naśledztwiennaj monarchijej. Finlandyja nia može być u personalnaj unii z druhoj dzieržawaj. Karol pawinien być luteranskaje wiery. Finlandzki sejm zaćwierdžaje ŭsie zahraničnyja umowy i pastanowy ab wajnie i miry. Urad adkazywaje pierad sejmam za ŭsie swaje ŭčynki.

TELEHRAMY

Niamieckije apawieščeńni

14.VI Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha: Na pałudziennym zachodzi ad Ipra francuzy wiali wostryje ataki proci našych linij miž Wormsel i Firstrat. Jany krywawa adbity, utraciŭšy pałonnymi niekalki aficeraŭ i bolš za 150 sałdataŭ. Pry Kemeli ŭdačnyje raźwiedki.

Front niamieckaha Naślednika: Na poli batalii na pałudziennym zachodzi ad Nuajon krapčejšaja čynnaść artylieryi. Pry Kursini i Meri a takže u dalinie Matc worahi daremna atakawali, paniosšy krywawyje straty. My ŭwarwalisia ŭ les Wile Kotre.

Armija Ben'a ad 27 maja zdabyła 830 harmat. Hetak na fronci niam. Naślednika ad pačatku hetaha nastupleńnia ŭziato 1050 harmat.

Učora worahi utracili 28 samalotaŭ. Kapitan Bertold dajšoŭ 34 pabiedy. Za maj worahi utracili 413 samalotaŭ i 23 prywiaznyje latučyje šary. U tym liku 233 za našym frontam. My utracili 180 samalotaŭ i 28 prywiaznych latučych šaroŭ.

15.VI. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha: Ažyŭlenyje raźwiedki. Na pałudziennym zachodzi ad Meri my ŭziali pałonnych. Silnyje nastupleńni worahaŭ na Ankr adbity. Naabapał Sommy ŭ wiečary artyleryjski i minamiotny ahoń.

Front niamieckaha Naślednika: Na pałudziennym zachodzi ad Nuajon — miescowyje bitwy. Na poŭdni ad En miescowyje ataki worahaŭ la lesu Wile Kotre adbity. Čysło pałonnych uzrasło da 48 aficeraŭ i bolš za 2,000 sałdataŭ.

Hrupa wojsk Eichhrona apawieščaje telehramaj:

Na zachodzi ad Tahanrogu bolšewickaja čyrwonaja hwardyja pad kamandaj českaha aficera 10 červienia prybyła sa starany Jejska i zyšła na bierah Azoŭskaha mora. Hetaje wojska pačało nastupleńnie na Tahanrog i biezmała całkom źniščeno ŭ bitwie. My naličyli bolš za 3.000 zabitych. Astatki worahaŭ prabawali ŭciačy na łodkach i płytoch, ale byli źniščeny ŭ wadzie. Našy straty — nieznačnyje.

16.VI. **Zachodni teatr.**

Front Ruprechta Bawarskaha: Na pałudziennym zachodzi ad Meris i na poŭdni ad Betiun worahi, ŭwarwaŭšyjesia na našy pazycyi pry Lokon, wykinuty adtul štykami. Na rešci frontu — piachotnyje raźwiedki.

Front niamieckaha Naślednika. Niewialičkije bitwy na poŭdni ad Nuajon. Silnyje ataki francuzaŭ pry Domie adbity kontratakaj. La lesu Wile-Kotre nastupleńnie na našy linii adbito z wialikimi stratami.

Kala wajny.

WIENA. 15.VI. *Uradowa.* Našy wojski siahońnia ranicaj prarwalisia na płoskahoryje Siami Hramad i, pierajšoŭšy cieraz Pjawe, ŭwarwalisia na warožyje linii. Da abiedu ŭziato ŭ pałon bolš za 10.000 italiancaŭ, anhličan i francuzaŭ. Čysło zdabytych harmat — wialikaje.

WIENA (W.T.B.) 16.IV. *Uradowa.* Učora ranicaj našy armii atakawali italjancaŭ i ich sajuźnikaŭ na Pjawe i naabapał Brenty. Wojski feldmaršałka Borewiča šmat dzie pierajšli cieraz paŭnawodnuju Pjawe. Raźbiŭšy krepki adpor warahaŭ, my zdabyli San-Monna i na šyrokim fronci ŭwarwalisia na warožyje pazycyi naabapał čyhunki Oderzo-Trewizo. Niespadziewanym naporam my zaŭładali pazycyjej na uschodnim skłonie Montello i ŭwarwalisia ŭ hetyje harystyje wakolicy. Hienierał kniaź Šenburg ranien. Čysło pałonnych na Pjawe dachodzić 10.000, čysło harmat —50.

U pačatku šturm naabapał Brenty tak sama byŭ udačny. Našy wojski ŭ čyślenych punktach dajšli da trejciaje linii warožych pazycyj i ŭziali ŭ pałon 6.000 italjancaŭ, francuzaŭ i anhličan. Adnak, wykarystać swaju ŭdaču my zdaleli tolki čaściu. Na uschodzi ad Brenty my byli prymušeny addać worahom nazad haru Reńjero.

U lasistych wakolicach Siami Hramad našy pałki natknulisia na sabranyje zahadzia warožyje siły. Pierad ich kontratakaj my byli prymušeny pakinuć čaść zdabytaha abšaru.

U wakolicach Adamello my zdabyli Korno di Kwenta s 100 pałonnymi i 3 harmatami.

WIENA. (W.T.B.). *Uradowa.* U Ałbanii nastupleńnie francuzaŭ spyniena na linii Hanija—Sinaprente.

WIENA *Uradowa.* Naš bronienosiec „Šent Istwan» u časie načnoj padarožy ŭ Adryjatyckim mory zatoplen torpedaju. Pahibli tolki kala 80 duš, rešta ŭsie wyratawany. Pahibšy bronienosiec mieŭ 21,370 tonn jomkaści, šybkaść jaho — 20 mil u hadzinu; jon mieŭ 12 harmat kalibru 30,5 cent.

ŽENIEWA (W.T.B.). 15.VI. U uhodki wysadki pieršaje partyi amerykanskich wojsk u Francyi Prezydent Puankare pasłaŭ prezydentu Wilsonu telehramu, kažučy miž inšym:

«Sajuźniki pieražywajuć najciažejšy moment u hetaj wajnie, ale šybkaja arhanizacyja amerykanskaha wojska šybka nabližaje dzień raŭnawahi. Tady pryjdzie rašučaja raspłata".

LONDON Askwit skazaŭ u adnej pramowie:

„Niemcy swaimi pastupkami z ukraincami i rumynami jasna pakazali, što ich tryumf — heta śmierć dla kožnaha demokratyčnaha ideału. My uhledajemsia ŭ budučynu z nadziejaj."

LONDON. U nižniaj pałacie ŭrad zažadaŭ nowaha wajennaha kredytu na 10 miljardaŭ marak.

Ad pačatku wajny ŭsie kredyty razam dachodziać 148 miljardaŭ.

BERLIN. U Siarodziemnym mory našy padwodnyje łodki zatapili 6 parachodaŭ jomkaściu 22.000 tonn.

BERLIN (W.T.B.). 13.VI. Adna z našych padwodnych łodak nawakoł Azorskich astraŭ i ŭ Biskajskaj zatocy zatapiła 25 000 ton.

BERLIN (W.T.B.). Padwodnyje łodki iznoŭ zatapili 28,000 ton.

BERLIN (W.T.B.) Adna z našych padwodnych łodak zatapiła ŭ Atlantyckim akiani iznoŭ 28.000 tonn.

Drukowana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej.